

עשרת הצעדים של היוזמה הבינלאומית למען היולדת-ילוד
(International MotherBaby Childbirth Initiative – IMBCI:
10 Steps to Optimal Maternity Services)
An Initiative of the International Mother Baby Childbirth Organization
www.imbci.org

עשרת הצעדים של היוזמה הבינלאומית למען היולדת-ילוד (IMBCI) מבוססים על תוצאות המחקר הזמינות והטובות ביותר אודות הבטיחות והיעילות של בדיקות, טיפולים והתערבויות אחרות ליולדת וליילוד. "בטוח" פירושו שהטיפול ניתן באמצעות נהלי עבודה המוכחים מחקרית כממזערים את הסיכונים לטעות ולנזק ותומכים בפיזיולוגיה של הלידה. "יעיל" פירושו שהטיפול הניתן משיג את התועלת הצפויה והולם את צורכי היולדת והילוד, על סמך הוכחות מוצקות. טיפול בטוח ויעיל ביולדת וביילוד מספק את התוצאות הטובות ביותר לבריאותם תוך שימוש הולם ושמרני במשאבים ובטכנולוגיה.

למוסדות המספקים שירותי לידה מיטביים ליולדת-ילוד יש מדיניות כתובה, המיושמת בחינוך ובעבודה השוטפת, והמחייבת את המטפלים מטעמם:

צעד 1 לטפל בכל אשה בכבוד ובהוקרה, תוך כדי יידועה ומעורבותה בקבלת החלטות טיפוליות הנוגעות לעצמה ולתינוקה, בשפה שהיא מבינה, בהתחשב בזכותה להסכמה ולסירוב מדעת.

צעד 2 לרכוש וליישם באופן שוטף ידע ומיומנויות במיילדות המקדמים ומייטבים את הפיזיולוגיה התקינה של ההריון, הלידה, ההנקה ומשכב הלידה.

צעד 3 ליידיע את היולדת על היתרונות של תמיכה רצופה במהלך הלידה, ולשמור על זכותה לקבל תמיכה כזו ממלווים על פי בחירתה, כגון בני/בנות זוג, בני משפחה, דולות או אחרים. תמיכה רצופה הוקחה כמפחיתה את הצורך במתן משככי כאבים במהלך הלידה, מורידה את שיעור הלידות המכשירניות/ניתוחיות ומגדילה את שביעות הרצון של היולדות מחוויית הלידה שלהן.

צעד 4 להציע שיטות לא תרופתיות להקלה ושיכוך כאבים במהלך הלידה, להסביר את יתרונן באפשרויות לידה תקינה ומניעת נזק מיותר, ולהדריך יולדות (ומלוויהן) איך להשתמש בשיטות אלו, הכוללות מגע, אחיזה, עיסוי, שהיה במים, וטכניקות התמודדות/הרפיה. לכבד את ההעדפות והבחירות של היולדות.

צעד 5 לקבוע נהלי עבודה ספציפיים מוכחים מחקרית, הידועים כמועילים לתמיכה בפיזיולוגיה התקינה של הלידה ומשכב הלידה, ובכללם:

- לאפשר ללידה להתפתח ולהתקדם בקצב שלה, תוך הימנעות מהתערבויות המבוססות על מסגרות זמן מקובעות, ושימוש ברישום מהלך לידה (פרטוגרמה) למעקב אחר התקדמות הלידה
- להציע ליולדת גישה בלתי מוגבלת לאוכל ושתייה כרצונה במהלך הלידה
- לתמוך ולעודד אותה ללכת ולנוע בחופשיות ולסייע לה להשתמש בתנוחות שהיא בוחרת, כולל כריעה, ישיבה, ידיים-ברכיים, ולספק אמצעי תמיכה לתנוחות אנכיות
- שימוש בטכניקות להיפוך הילוד ברחם וללידה נרתיקית במצג עכוז
- לאפשר מגע עור בעור מיידי וממושך בין היולדת לילוד, להבטחת חום, התקשורת, התחלת הנקה וגירוי התפתחותי, ולהבטיח שהאם ותינוקה יישארו ביחד
- לאפשר מספיק זמן למעבר דם טבורי אל הילוד לאספקת נפח הדם, החמצן והחומרים המזינים שהוא מספק
- להבטיח לאם גישה מלאה לתינוק חולה או פג, כולל מתן טיפול קנגורו, ותמיכה באם לספק לו את החלב שלה (או חלב אם אחר) במקרה שההנקה אינה אפשרית

צעד 6 להימנע מהליכים ומדפוסי עבודה העלולים להזיק ושאינן תמיכה מדעית לנקיטתם באופן שגרתי או תכוף במהלך לידה תקינה. כאשר השימוש בהם נשקל במצבים ספציפיים, עליו להיות מגובה במיטב ההוכחות הקיימות שהתועלות הצפויות גוברות על הנזקים האפשריים, ויש לדון עליהם במפורט עם היולדת כדי להבטיח את הסכמתה מדעת. אלה כוללים:

- גילוח
- חוקן
- הפרדה ידנית של קרומי השפיר מדופן הרחם ('סטרפינג' או 'סוויפינג')
- פקיעה יזומה של הקרומים
- השראה ו/או זירוז לידה באמצעים תרופתיים
- בדיקות נרתיקיות חוזרות
- מניעת אוכל ושתייה

- השכבת היולדת במיטה
- מתן עירוי נוזלים תוך-וריד
- ניטור עוברי אלקטרוני רציף (מוניטור)
- אמצעים תרופתיים לשיכוך כאב
- החדרת צנתר לשלפוחית השתן (קטטר)
- תנוחת פרקדן עם רגליים מורמות (ליתותומיה)
- לחיצות מונחות על ידי המטפל
- הפעלת לחץ על הפונדוס (טכניקת קריסטלר)
- חיתוך חיץ הנקבים (אפיזיטומיה)
- חילוף הילוד במלקחיים או בוואקום
- סקירה ידנית של הרחם (רביזיו)
- ניתוח קיסרי ראשון וחוזר
- שאיבת נוזלים בילוד (סקשן)
- חיתוך מיידי של חבל הטבור
- הפרדה בין היולדת והילוד

צעד 7 לנקוט אמצעים המשפרים את רווחת היולדת והילוד ומונעים מצבי חירום, חולי ומוות:

- אספקת ידע והבטחת גישה לתזונה בריאה, מים נקיים, וסביבה נקיה ובטוחה
- אספקת ידע והבטחת גישה לשיטות למניעת מחלות, כולל מניעה וטיפול במלריה ואיידס, וחסונים נגד טטנוס
- אספקת ידע על פעילות מינית אחראית, תכנון המשפחה, זכויות הרבייה של האשה, והבטחת גישה לאופציות בתכנון המשפחה
- אספקת טיפול תומך לפני, בזמן, ואחרי הלידה לילדת ולרך הנולד, אשר מתייחס לבריאות הפיזית והרגשית של האם והתינוק בתוך הקשר משפחתי וקהילתי

צעד 8 לספק גישה לטיפול חירום מיומן ומוכח מחקרית בסיבוכים מספני-חיים. להבטיח שכל העוסקים בשירותי בריאות לילדת ולילוד מקבלים הכשרה נאותה ושוטפת במיומנויות לטיפול חירום הולם ומהיר לילדות ולתינוקותיהן.

צעד 9 לספק רצף טיפולי ביולדת וביולוד בשיתוף כל המטפלים, המוסדות והגופים הרלוונטיים. ברצף טיפולי זה יש לכלול גם מיילדות מסורתיות ואחרים המיילדים מחוץ לבית החולים. באופן ספציפי, העובדים במוסדות, סוכנויות וארגונים המציעים שירותים הקשורים בלידה אמורים:

- לשתף פעולה באופן החוצה גבולות בין-תחומיים, תרבותיים ומוסדיים כדי לספק לילדת וליילוד את הטיפול הטוב ביותר האפשרי, מתוך הכרה בכישורים הייחודיים וכיבוד נקודות ההשקפה של כל אחד מהם
- לעודד רציפות טיפולית ביולדת וביילוד במהלך הלידה באמצעות צוות מטפלים מצומצם
- לספק שירותי התייעצות והעברת הטיפול במהירות למוסדות ולמומחים המתאימים
- לוודא שהיולדת מודעת לקיומם של שירותים קהילתיים ושיש לה גישה לשירותים הזמינים הספציפיים לצרכיה ולצורכי תינוקה

צעד 10 לשאוף להשגת עשרת הצעדים להנקה מוצלחת, כפי שתוארו ביוזמת בית החולים הידיוותי לתינוק של ארגון הבריאות העולמי/יוניצף (WHO/UNICEF Baby-Friendly Hospital Initiative):

1. גיבוש מדיניות הנקה כתובה המועברת באופן שוטף לכל סגל המטפלים
2. הכשרת כל סגל הטיפול במיומנויות הנחוצות למימוש המדיניות
3. יידוע כל הנשים ההרות באשר ליתרונות ההנקה וניהולה
4. מתן סיוע לילדות להתחיל בהנקה בתוך חצי שעה מהלידה. הנחת התינוקות במגע עור-בעור על אמהותיהם מיד אחרי הלידה, למשך לפחות שעה, ועידוד היולדות לזהות מתי תינוקן מוכן לינוק, תוך הצעת עזרה במקרה הצורך
5. הדרכת אמהות איך להיניק ואיך לשמר את ייצור החלב, גם במצבי הפרדה מתינוקן
6. הימנעות ממתן אוכל או שתיה לילודים פרט לחלב אָם, אלא אם יש התוויה רפואית
7. הנהגת "ביות מלא" (rooming in) – לאפשר לאמהות ולתינוקות לשהות ביחד 24 שעות ביממה
8. עידוד הנקה לפי דרישה
9. הימנעות ממתן פטמות מלאכותיות או מוצצים לילודים יונקים
10. טיפוח הקמתן של קבוצות תמיכה בהנקה והפניית אמהות בעת השחרור מבית החולים או המרפאה

* הארגון הבינלאומי למען היולדת-יילוד (IMBCO) בשיתוף עם ארגונים אחרים, שוקד על פיתוח מסמך נלווה המפרט את הראיות המדעיות המקיפות התומכות בעשרת הצעדים של IMBCI, ויעדכן מעת לעת את שני המסמכים כנדרש בכדי שישקפו את המחקרים הטובים והעדכניים ביותר.